

Endelig revisjonsrapport etter systemrevisjon av Havlandet Havbruk AS - 2026

Risikostyring og internkontroll knyttet til biosikkerhet og velferd

Rapport	
Rapporttittel	Saksnummer
Endelig revisjonsrapport etter systemrevisjon av Havlandet Havbruk AS	2026/79613
Gradering	Dato for rapport
Offentlig	26.06.2026
Deltakere i revisjonsteamet	Revisjonsleder
Reidunn Agathe Medhus, Siril Lillebø, Anette K. Pettersen og Janne Kandal	Janne Kandal

1. Innledning

Mattilsynet gjennomførte systemrevisjon hos Havlandet Havbruk, den 19. - 20. mai 2026 i henhold til varsel om revisjon datert 27. mars 2026:

- Dokumentgjennomgang fra 28. april til 3. juni 2026, ref. dokumentlisten
- Åpningsmøte og intervju av ledelsen 19.-20. mai og 27. mai 2026
- Verifikasjonstilsyn på to anlegg den 18. mai 2026
- Oppsummeringsmøte 3. juni 2026

2. Bakgrunn og regelverk

Ifølge Fiskehelse rapporten 2025 fra Veterinærinstituttet døde 2,44 millioner torsk over 3 gram i norske settefiskanlegg, samtidig som produksjonen økte betydelig. Generelt er de viktigste helseutfordringene for torsk taperutvikling, ulike deformiteter og tarmlidelser.

Tilsynsdivisjonen setter fokus på utsettsdødelighet i 2026. Helseutfordringer i settefiskfasen påvirker også fiskens livsløp etter utsett i sjø. Innrapporterte velferdshendelser for settefisk vil ofte involvere mange individ og derfor være

av alvorlig karakter. Et stadig endret risikobilde, kombinert med intensiv produksjon, krever at virksomhetene har god risikostyring for systematisk å forebygge hendelser.

Revisjon av oppdrettselskapene på systemnivå er ett av verktøyene Mattilsynet benytter for å påse at regelverket etterlevs i havbruksnæringen. For mer informasjon viser vi til rapportserie på våre nettsider: [Systemrevisjon av oppdrettselskapene/Mattilsynet](#).

Aktuelt regelverk for revisjonen:

- Dyrevelferdsloven § 3, § 8 og § 24
- Matloven § 19
- Forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen
- Forskrift om dyrehelse
- Forskrift om drift av akvakultur
- Akvabiosikkerhetsforskriften, jf. forordning (EU) 2020/691, artikkel 5

Mattilsynets adgang til å gjennomføre revisjon følger av dyrevelferdsloven § 30 og matloven § 23 om tilsyn og vedtak.

3. Mål

Målet med denne revisjonen var å undersøke om Havlandet Havbruk AS sin risikostyring og internkontroll knyttet til biosikkerhet og velferd er i henhold til aktuelt regelverk beskrevet i varsel om revisjon.

4. Havlandet Havbruk AS

Vi hadde en god og åpen dialog med dere under revisjonen. Dere hadde forberedt en presentasjon til åpningsmøtet i henhold til varsel om revisjon.

Havlandet Havbruk AS produserer settefisk av torsk for videresalg hovedsakelig til land, men også en liten andel til sjø. I tillegg har dere egen stamfiskproduksjon. Hovedkontoret ligger i Florø i Vestland. Settefisktillatelsene er plassert i datterselskapene Havlandet Marin Yngel Torsk AS (forkortet HMYT) og Havlandet Marin Yngel AS (forkortet HMY).

HMYT produserer i dag settefisk på lokalitet 39677 Gaddholmen I, og HMY produserer settefisk på lokalitet 13214 Botneset. Dere har tidligere hatt produksjon av berggyllt på Botneset, men den ble avsluttet i 2025.

Om Havlandet Havbruk AS	
Antall lokaliteter i drift*	3/5, hvorav 2 settefisk
Antall tillatelser i drift, torsk*:	1/2 stamfisk 2/3 settefisk 0/2 matfisk
Samlet årlig produksjonstillatelse settefisk** - 39677 Gaddholmen I - 13214 Botnaneset	3100 TN 10 millioner
Antall innrapporterte hendelser 2025***	0
Antall påviste utbrudd listeførte sykdommer 2025***	0

*Kilde: Akvakulturregisteret. Gjelder selskapene Havlandet Havbruk AS, Havlandet Marin Yngel AS og Havlandet Marin Yngel Torsk AS.

**Kilde: Havlandet Havbruk AS

***Kilde: Mattilsynets innrapporterte data

5. Resultat

Denne rapporten presenterer vår vurdering av deres styringssystemer på revisjonstidspunktet innenfor revisjonens tema. Våre funn er delt inn i avvik og forbedringspunkt som vi definerer slik:

Avvik: Observasjoner der vi påviser brudd på regelverket.

Forbedringspunkt: Observasjoner der vi mener det foreligger risiko for brudd på regelverket, hvor vi mener virksomheten bør vurdere tiltak.

Vi har funnet tre avvik:

- Mål, delmål og tiltak
- Risikovurdering, planer og tiltak
- Avvikshåndtering

Vi har funnet ett forbedringspunkt:

- Internkontroll

Vi understreker at det kan finnes avvik og forbedringspunkt innenfor andre tema i styringssystemene som ikke er omtalt i denne rapporten.

Våre vurderinger er begrunnet med konkrete observasjoner. Disse skal ikke forstås som en uttømmende liste, men er en overordnet fremstilling av hovedtrekkene ved observasjonen og eksempler på praktiske konsekvenser.

Rapporten gir en beskrivelse av feil og mangler knyttet til regelverket. Prosesser, aktiviteter og tiltak dere har, og som er ivaretatt i henhold til regelverket, er ikke beskrevet.

5.1 Avvik

5.1.1: Mål, delmål og tiltak

Avvik:

Havlandet Havbruk AS har mangler knyttet til fastsettelse av overordnede mål med tilhørende konkrete og evaluerbare delmål, samt utarbeidelse av planer og tiltak for å oppnå målene.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav e

Begrunnelse:

Dere har utarbeidet mål og delmål for fiskehelse og -velferd, men beslutningsprosessen og hvordan dette resulterer i handlingsplaner og tiltak mangler. Dere kan ikke dokumentere gjennomføring av evalueringer og systematisk målstyring, men dere er i prosess med dette.

Vi har følgende eksempler knyttet til mål, delmål og tiltak:

- Dere kan ikke vise grunnlaget for selskaps- og lokalitetsmål utover dødelighet og deformiteter fra 2025, og dere har ikke andre mål for velferd. Sanert fisk er ikke inkludert som delmål, selv om denne kategorien omfatter fisk som må avlives av ulike helse- og velferdsmessige årsaker.
- Under intervjuene kom det fram at dere har oppmerksomhet og styrer etter forhold som lukketid for avvik og levealder for teknisk utstyr. Dette fremkommer ikke av dokumentasjonen.
- Målene for biosikkerhet er generelle og lite målbare.
- Grenser for tetthet og oksygenmetning finnes spredt i de ulike prosedyrene, og sammenhengen med målstyring er uklar.
- Tiltakene i prosedyrene *6.1.13 Mål og delmål torsk* og *13. Mål og delmål Yngelproduksjon* er generelle og uten tidsfrister. Flere av tiltakene fremstår som kartlegging snarere enn konkrete tiltak.
- Ledelsen har ikke gjennomført evaluering og justering av mål, men har fått på plass prosedyrer som skal ivareta dette fra og med 2026. Verifikasjonstilsyn bekrefter at oppfølgingen av måloppnåelse består av daglige sjekklister og enighetsprotokoller med kunder.
- Dere kan ikke dokumentere evalueringer av fiskegrupper, men dere opplyser på verifikasjonstilsyn at dette gjøres jevnlig for å justere driften. Blant annet informerer dere om at karoppsettet er justert for å redusere forekomst av haledeformiteter, men dokumentasjonen viser ikke dette.

5.1.2 Risikovurdering, planer og tiltak

Avvik:

Havlandet Havbruk AS har mangler knyttet til kartlegging av farer og problemer og på denne bakgrunn også mangler knyttet til vurdering av risiko, og kan ikke vise hvordan tilhørende planer og tiltak utarbeides for å redusere risikoforholdene.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav f

Begrunnelse:

Ledelsen har en muntlig og erfaringsbasert tilnærming til risikostyring. Dere kan ikke vise hvordan innsamlede data danner grunnlag for et samlet, overordnet risikobilde for selskapet. Systematisk farekartlegging mangler, og risikovurderingene er ikke oppdaterte. Vi kan ikke se at risikovurderingene bidrar til å systematisk forebygge uønskede hendelser for fiskehelse og -velferd.

Vi har følgende eksempler knyttet til risikovurderinger, planer og tiltak:

- Under intervjuene nevnte dere flere overordnede risikoer for selskapet, som rask vekst og behov for kompetanse. Selskapets liste over de ti største risikoene var utarbeidet i anledning revisjonen. Disse ti risikoene mangler en vurdering av risikoer etter tiltak, og er ikke gitt en prioritert rekkefølge.
- Prosedyre 1.1.4 *Risikoanalyser: forklaring og matriser* er rettet mot HMS og økonomi. Den mangler flere definisjoner og beskrivelser for fiskehelse og -velferd for å gjennomføre en risikokartlegging og -vurdering. På verifikasjonstilsynene og intervju nevnte flere et behov for en mer systematisk farekartlegging og bredere involvering i risikostyringen.
- Innsendte risikovurderinger for fiskehelse og -velferd fremstår operativt rettet og nytteverdien er uklar.
  - For lokalitet Botnaneset er ikke risikovurderingen oppdatert med hensyn til at berggyltproduksjonen er avsluttet.
- Dere beskriver ikke om de risikoreduserende tiltakene skal virke forebyggende eller konsekvensreduserende. Tiltakene som kommer frem i risikovurderingene for fiskehelse og -velferd er generelle, og effekten av dem ble ikke målt.

Vi har følgende eksempler knyttet til risikostyring og velferd:

- Revisjonen og verifikasjonstilsynene viste at risikostyringen knyttet til velferd i stor grad er rettet mot dødelighet og deformiteter. Overvåking av andre velferdsparametere er i mindre grad benyttet som styringsverktøy, for eksempel:
  - Sjekklistene på daglig drift av karene inneholder punkter for adferd, miljø og annet uten at dette er beskrevet nærmere. Slik vil det være vanskelig å dokumentere tilstand i karet og vurdere utviklingen.

- Dere kan ikke dokumentere trender for dødfisk kategorier utover deformiteter og dødelighet i 2025.
- Dere har ikke satt grenser for hva dere mener er akseptabel velferd, og mangler derfor støtte til beslutninger som angår fiskevelferd.

5.1.3 Avvikshåndtering

Avvik:

Havlandet Havbruk AS har mangler knyttet til rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik fra krav fastsatt i eller i medhold i akvakulturlovgivningen.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav g

Begrunnelse:

Vi kan ikke se hvordan avvikshåndteringen brukes systematisk i forbedringsarbeidet. Dere kan ikke vise hvordan ledelsen benytter avvik i arbeidet med risiko og målstyring på strategisk nivå. Systemet for avviksbehandling legger ikke til rette for å hente ut statistikk for å analysere trender og lære på tvers.

Vi har følgende eksempler knyttet til avvikshåndtering:

- De innsendte avvikene mangler opplysninger om antall berørte fisk og konsekvensen for dem. Alvorlighetsgraden er satt uten at velferdsvurderinger kommer frem. Prosedyren 1.1.1 *Avviksbehandling* mangler konkrete definisjoner av alvorlighetsgrad og hva som er et avvik for fiskehelse og -velferd.
- Rotårsaksanalysene er ufullstendige, og forebyggende tiltak har derfor varierende treffsikkerhet. Flere av de innsendte avvikene omhandler gjentakende hendelser, for eksempel menneskelig svikt ved håndtering av fisk.
- Systemet er satt opp med en grov inndeling for avvikstypen fiskehelse. Det vanskeliggjør arbeidet med å utarbeide trender og oversikter over årsaker til de ulike hendelsene for fiskehelse og -velferd.
- På verifikasjonstilsyn kommer det frem at oppfølging av avvik blant annet kan føre til endring i prosedyrer. Korrigerende tiltak blir imidlertid lite dokumentert og det er usikkert om det er tilstrekkelig for å sikre læring på tvers.
- Ledelsen avviksfører ikke manglende måloppnåelse, men dere har planer om å gjøre dette fremover, jf. ny rutine for ledelsens gjennomgang.

5.2 Forbedringspunkt

5.2.1 Internkontroll

Forbedringspunkt:

Havlandet Havbruk AS har mangler knyttet til å foreta en systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav h

Begrunnelse:

Dere er i en prosess med oppfølgingen av internkontrollen. Blant annet har dere opprettet en egen stilling for kvalitetssikring, samt etablert «Kvalitetsåret 2026». Prosedyren for internrevisjon er ny av året og revisjonen avdekket mangler ved den, og mangler ved oppfølging av funn.

Vi har følgende eksempler knyttet til internkontroll:

- Det kommer ikke frem av innsendt dokumentasjon hvordan ledelsen følger opp konkrete funn etter internrevisjoner.
- Det er to prosedyrer for internrevisjon nemlig *1.1.3 Internrevisjon og årshjul* og *1.1.3.1 Internrevisjon IK Akva*. De mangler beskrivelser av gjennomføringsmetode, deltagere, hvilke dokument som skal gjennomgås og hvordan funn skal følges opp.

6. Verifikasjonstilsyn

Vi viser til tilsynskvittering etter gjennomførte verifikasjonstilsyn på følgende lokaliteter:

Lokalitetsnummer	Lokalitetsnavn	Saksnr	Dato
13214	Botnaneset	2026/130120	18. mai 2026
39677	Gaddholmen I	2026/130281	18. mai 2026

7. Dokumentliste

Følgende dokumenter ble benyttet under planleggingen og utføringen av tilsynet.

- Oversikt over innsendt dokumentasjon

- Organisasjonskart
- Stillingsbeskrivelser
- Beslutningslinjer
- Forslag til intervjuplan
- Årshjul kvalitetsledelse
- Månedshjul kvalitetsledelse
- Innholdsfortegnelse styrende dokumenter
- 6.1.13 Mål og delmål torsk
- 13. Mål og delmål Yngelproduksjon
- 1.1.4 Risikoanalyser: Forklaring og matriser
- Topp 10 risikoelementer knyttet til fiskehelse og -velferd
- 1.1.3.1 Internrevisjon IK Akva
- 1.1.3 Intern revisjon og årshjul
- 7.1 Fiskehelse og fiskevelferdsplan HMY
- Produksjonsplan HMY
- Produksjonsplan HMYT
- Biosikkerhetsplan 13214 Botnaneset
- Biosikkerhetsplan 39677 Gaddholmen
- Oversikt fiskeleveranser 2025
- Helseattest april 2026, Akvavet Gulen AS
- Helseattest des 2026, Akvavet Gulen AS
- Rutinebesøk Botnaneset 26. mars 2026
- Rutinebesøk Gaddholmen I, 10. nov 2025
- Prøvesvar Gaddholmen I, 5. des 2025
- Prøvesvar Botnaneset, 31. mars 2026
- Oppsummering av avvik, 2025
- Avvik nr. 479 - Fôrsentral av
- Avvik nr. 526 - Luftslange blåst av klekkeriet
- Avvik nr. 532 - Anlegget var ikke røktet 22. september
- Avvik nr. 533 - Probe ikke aktivert under stikkvaksinering
- Avvik nr. 556 - Feilstikking under vaksinering
- Avvik nr. 556 - Kar manglet oksygenstein
- Avvik nr. 559 - Alarmgrenser hall 2
- Avvik nr. 568 - Ikke aktivert probe
- Avvik nr. 577 - Flytting kar nr 6.4
- Avvik nr. 584 - Probe deaktivert i aktivt kar
- 1.1.1 Avviksbehandling
- 1.1.2 Dokumentstyring InControll
- 1.1.4 Risikoanalyser: Forklaring og matriser
- 1.1.6 Risikovurdering
- 1.4 Prosedyre for ledelsens gjennomgang
- 7.4 Varsling og tiltak ved mistanke om sjukdom
- 7.9 Tetthet i kar - torsk
- 13.1 Tetthet og antall stadier

- Kart hygieneplan Botnaneset
- Risikovurdering Fiskehelse (HMY)
- Risikovurdering Fiskevelferd (HMY)
- Innholdsfortegnelse kvalitetshåndbok
- Kart Havlandet Havbruk fra 2016
- 1.3.2 Kontinuerlig forbedring
- 1.3.3 Liste over relevant regelverk
- 6.1.9.1 Stikkvaksinering
- 6.1.11 Fisk med avvik
- 6.1.12.1 Levering med bil
- 6.1.12.3 Levering med brønnbåt
- 6.1.16 Prosedyre for trenging og pumping
- Presentasjon av Åpningsmøte 19. mai 2026
- Notat om evaluering av yngel- og settefiskfasen
- Kvalitetskontroll yngel i mai 2026
- Kvalitetskontroll settefisk i juli 2025
- Topp 10 risiko- Dyrehelse og dyrevelferd

Sammen trykker vi framtiden for mennesker, dyr og natur